

конський, нічого не може зробити, щоб втихомирити обурених. Нарешті йому подають стенограму. Він читає її при повній тиші, але коли доходить до останніх слів, знову починаються крики: «Не треба, не читайте!»

Волконський (дочитавши): В цих словах можна бачити образ.

Потім він дає слово Чхеїдзе, щоб той зробив пояснення. Чхеїдзе спокійно повторює, що вже раз казав і додає: Так повинні мислити кожен православний. Коли мені доведуть з погляду православної віри, що я помиляюсь,—я прохатиму вибачення.

Шум починається знову. На правах лавху гукають: «виключити!»

Крупенський. Чи є в образах животворна сила, чи немає—не тим, хто не вірує по православному, балакати про це й не в цієї кафедри.

В центрі вимагають зробити перерву. Об'явлено перерву на 10 хвилин.

Після перерви кн. Волконський каже: «В словах Чхеїдзе помітна образа для релігійного почуття. Неможна припустити ніяк торкатись релігійних почувань когось там не було. В словах же Чхеїдзе можна бачити просто знущання. Пропоную Думі усунути Чхеїдзе на 15 засідань на підставі 117 ст. наказу.»

Слово знову дає слово Чхеїдзе: Думка, яку я надавав моїм словам, така: справа підтримування церкви і малювання образів—справа така, що торкатися віри і є найсмеред справою віруючих. Що ж до того, ніби я своїми словами зачепив релігійне почуття присутніх,—то я мушу простежити проти того, що мене обвинувачують в такому бажанні. Ніколи ні зумисне, ні не зумисне я не підходив ні до кого з думкою, щоб образити його релігійні почуття. Це—справа вільного сумління. Ніколи не було моїм завданням зачіпати релігію, тим більше, що основні підстави нашої доктрини не визнають цього. Я можу доводити аргументацією, але образити—такого випадку не було й не буде в моєму житті! Ще раз протестую проти того, що мені надали те, в чому я не повинен.

Балотіровка.

На голосування ставиться пропозиція усунути Чхеїдзе на 15 засідань. Більшість 170 голосів проти 80 пропозицію прийнято.

Проти усунення голосували: мало не вся опозиція, за винятком польського кола. З опозиції: Фаворський та Капустин; з правих—київський Бобринський. Не брали участі в голосуванні: октябристи—Волконський, Петрово-Соловово, Шидловський, Каменський; з кадети: Фрідман, Нісолович та Шунеліс.

Геґеґорі. (с.-д.) Зважаючи на те, що над нашим товаришем постановою більшість безпідставно зроблено насильство... (Шум на правах і в центрі), ми протестуємо і, не маючи інших форм для протеста, кидаємо це засідання.

Після цієї заяви с.-д. виходять.

Пурішкевич (з місця). Краше б суди й не з'являлись кавказькі мавли!

Геґеґорі (кричить у відповідь). Пеіхопаті!

Ухвалено ще два рішучих законопроекти про охорону рибних промислів на Далекому Сході та Північному морі.

Засідання закрито опівночі.

ПО РОСІЇ.

— В дипломатичних молах. Приїзд короля Едуарда дуже хвилює дипломатичні сфери. Про суть і значіння побачення ходять різні чутки і неможна сказати, які з них певні. Навіть представник російського міністерства закордонних справ не знає, які може мати наслідки побачення монархів. Один впливовий дипломат в бесіді з корреспондентом «Русск. Слова» сказав: одколи вступив на престол англійський король, громадянство завжди звикло зв'язувати його поїздки з якими-небудь новими комбінаціями. Що ж готується тепер? Про це з тривогою питають себе в Берліні; там дуже зацікавлені тим, чи зостануться симпатії Росії до Берліна, чи вони перейдуть до Лондона. Спілка чи угода—і те, і друге—проти нас,—кажуть німецькі дипломати.

— Діяльність державних ошадних кас за февраль 1908 р. Загальне число ошадних кас в февралі зросло дуже незначно. Значино тільки одну касу при державному банку, і через це кількість ошадних інституцій в февралі зменшилась з 6.720 до 6.719. Ошадних книжок було 6.249.129, себ то на 31 тисячу книжок більше, ніж в минулому місяці. Грошові вкладки в тому ж місяці побільшились на 2,8 мільйонів руб., а загальне число всіх вкладок рівнялось 1.159 міль. руб. Порівняючи з минулим місяцем в февралі як внески, так і одбирання вкладок зменшилось: перші—по кількості—на 132 тисячі, а по сумі—на 13,2 міль. руб., а останні—по кількості—на 43 тисячі, а по сумі—на 9,3 міль. руб. (В. Фин.)

— До справи Мілюков-Попов. Збірники журналістів, що відбулось 12 мая, постановило, як відомо, вибрати особливу комісію для обміркування відносно редакції «Руси» до вчинка її двох співробітників, котрі счинили насильство над П. Мілюковим. Комісія ця, зібравшись, склала таку резолюцію: «що справу треба було б віддати на розгляд спеціальному суду чести, і через це комісія не вважає себе в праві обміркувати цю справу». Комісія висловила бажання, щоб було споряджено особливий суд чести для журналістів на зразок того суда, який існував між 1897 і 1901 рр. в спілці письменників. (Р. С.)

— Петербурзький патронат. В Петербурзі засновалося товариство покровителів тих, що вийшли з тюрми (патронат). Управління цього товариства складається з 12 чоловіків, котрі збираються щотижня для обміркування своїх справ. Управління товариства спорядило особливе бюро, куди можуть звертатись за допомогою ті, що недавно вийшли з тюрми. Такі благодійні інституції особливо необхідні тепер, коли з тюрми щомісяця випускають більше 500 чоловіків. Більшість цих людей встаеться без всяких засобів до життя, а деякі не мають ніякого й тимчасового притулку. Найбільшу увагу патроната звертають на себе ті, котрих випустили з тюрми з так званими «вовчими білетами», які не дають змоги їх власникам одібрати хоч яку небудь службу. Правління товариства добилось, що де-кому з бувших арештантів змінили ганебні помітки на паспортях. Міністр юстиції дозволив членам правління одвідувати тюрми. Право це дає змогу патронатові знаходитись з азначеними ще тоді, коли вони сидять в тюрмі—і таким чином правління товариства задалегідь знає, що то за людина, котрій воно збирається допомогти. (Ръч.)

— Землеустройство. Товариство селян

села Черкаського купило у вольському повіті при заповіді крестянського банку 2.300 десятин землі з маєткою поміщика графа Уварова по 140 руб. за десятину. Цікаво, що рік тому назад банк одишував цю землю по 50 руб.; взагалі ж земля у вольському повіті коштує не більш 80 руб. за десятину. Цей продаж зроблено, як пишуть «Бирж. Вѣд.», по наказу з Петербургу.

— Подарунок Лубе. Зважаючи на зпнтання німецьких газет про пожертвування бувшого президента французької республіки Лубе, петербурзька городська управа сповістила, що 40.000 франків, котрі пожертвував Лубе, витрачено на збудування ночліжного будинку імені Лубе, на Гутевському острові. (Бирж. Вѣд.)

— Судова справа. 24 мая в петербурзькому окружному суді розглядалась справа протистутки Григор'євої і двох сутеньорів Бартаулова і Глебова, котрих обвинувачували за те, що вони в квартирі Григор'євої ограбували священника Я. С.—ва. Суд виправдав Григор'єву, а Бартаулова і Глебова засудив до каторги на 5 років кожного. (Слово.)

— Шлісельбуржець Морозов. До Петербургу приїхав з Парижу шлісельбуржець Морозов. В Парижі він звертав на себе увагу вчених і громадських гуртків. Він прочитав там дві лекції. Морозова одностогно вибрали за члена астрономічного товариства. Цікаво, що в тому ж засіданні за члена було вибрано абісінського негуса Менеліка, котрий останніми часами цікавиться астрономією. (Р. Слово.)

— Друга зима в Петербурзі. 24 мая в Петербурзі зранку випав великий сніг. Сніг вкрив всі дахи й вулиці. Температура була нижче нуля. Фізична обсерваторія сповіщає, що холод протягнеться ще днів з десять. Сталось це через те, що з середньої Європи пройшов циклон. Городина та садовина померзла. (Бирж. Вѣд.)

— Виїзд за кордон. Ні в один рік ще не виїздило з Москви за кордон так багато людей, як в цьому році. В канцелярії генерал-губернатора, котра видає закордонні паспортти, приходять тисячі людей. «Русск. Слово» пише, що поїздка за кордон і життя коштують деще більше, ніж життя на російських курортах.

— Страшний випадок. 24 мая в 11 годин ранку на Каміно-Отрavorsкому проспекті біля Троїцького містка в Петербурзі автомобіль з 6 пасажирами вискочив на стовб електричного трамвая. Автомобіль розбився і почав горіти від бензину. Всі пасажири дуже покалічені, деяких убито: між останніми—гласний петербурзької думи Крестін, котрому розбило голову і поломало ребра. (Г. М.)

— Подвиги тамбовських педагогів. Деякі дні тому в Тамбовському Еженедельник" було надруковано фельетона, «Письмо Хлесткова», в котрому писалось про учителів одної гімназії, і про їх підвиги, способи навчання і т. и. Хоч в фельетоні не казувалось імені педагогів і навіть не називалась гімназія, але не зважаючи на це учителі тамбовської класичної гімназії негайно спорядили депутата з скаргою до губернатора Муратова. Кінчилося ось на тому, що за цілу низку неправдивих звісток про учителів тамбовської (?) класичної гімназії—наложено 500 карб. штрафів, за замінюю арештами в тюрмі на 3 місяці». Видання тимчасово припинено, бо газета не мала чин заплатити таку суму, і редактор сів у тюрму. (Б. Вѣд.)

У ФІНЛЯНДІ.

— Не ствержені законопроекти. Складений і ухвалений фінляндський сеймом закон про пресу не ствержено Височайшою властю. Сенатові наказано скласти інший законопроект про пресу. Не ствержено також постанову фінляндського сейму про зменшення інспекторів навчання руської мови в фінляндських школах. (Русск. Слово.)

До справи збудування пам'ятника П. Т. Шевченкові.

Лист до редакції.

Високоповажний пане Редакторе! В ч. 119 шановного часопису Вашого в статті «До справи збудування пам'ятника Т. Г. Шевченкові» розказується про план заснувати при київській городській думі за згодою полт. губ. земства комітету по будуванню пам'ятника і сповіщається ніби проект статуту цього комітету має вже розглядатись на блищих зборах полтавськ. губ. земства 28—29 зього місяця. Звістка ця переказує становище справи не зовсім вірно і викликає в громадянстві надію, на скорше закінчення її ніж може бути в дійсності. Маючи честь бути головою згаданого комісії, почуваю себе обов'язаним висинити справжнє становище справи і дійсні причини, що не дали посунути її так швидко, як бажалося-б, бо, не знаючи обставин діла, громадянство може винувати за те і всю комісію і мене насамперед.

Нагадаю попередку як і для чого складалась наша комісія. 19 априля с. р. д. городський голова скликав зібрання з члени київської городської комісії по збудуванню пам'ятника Шевченкові з представників земств, що склали вже жертви на сей пам'ятник, із де кого з українських діячів. На зборах цих виявилось, що на перешкоді успіху діла стоїть брак зв'язку в діяльності окремих інституцій, зацікавлених справою. Щоб виробити сей зв'язок, зробити діяльність сих інституцій одностайною та щоб приєднати до справи неофіційний громадський елемент, збори визнали потрібним виробити проект згоди між київською думою та полтавським губерльським земством та проект статуту особливого комітету, який має керувати справою зборів на пам'ятник, а по часті і справою його збудування, а складався-б з представників київської думи, полтавського губерльського земства та інших інституцій—жертводавців, з деяких громадських діячів і т. д.

Для вироблення цього проекту збори обрали комісію і доручили їй, склавши проект, увійти в порозуміння з д. київським городським головою що до змісту проекту. Після чого малося проект сей подати на розгляд та затвердження з одного боку київської городської думи, а з другого полтавських губерльських земських зборів.

В протязі кількох днів комісія скінчила свою роботу і товариш доручили мені представити наш проект д. городському голові і прийти з ним до згоди в сій справі. Щоб виконати се доручення, я пішов до думи і прохав в д. голови півгодини на розмову, але д. голова не мав на се часу і прохав прийти з цим ділом через день в 10^{1/2} годин ранку. В иривачений час я був в думі, але мені сказали там, що д. голова вїхав з думи 1/2 години тому по якихсь справах.

газетах, як напр. в Schweizer Zeitung (Zurich) було подано рисунки з українськими національними типами, з образами українських сіл та характерними групами українських селян,—то ми дозволили собі думати, що український читач уже увиявить собі, що говорили про його і як собі мало любили його швейцарські мешканці в своїй пресі. Як бачив читач, не завше цей образ був правдивий,—місяцями траплялись в йому навіть смішні місця,—але він завжди був докладний, завжди був більше спокійний, без ніякої особливої пристрасності до нас. Ні до наших суєв'іть, і не раз був не позбавлений таки і певної частини правди.

Швейцарська преса, зважаючи на загальне незнанням європейської публіки, з тим, що такі ми, українці, в особі деяких з своїх представників подала про нас такого роду відомості, які подляються, звичайно, про мешканців якої-небудь Огненої Землі. Але не обійшлося і без характеризування поляків. Правда, що тут була характеристика иншого роду; тут не треба було говорити, що поляки, то нація, яка населює такі-то і такі-то землі. Про те, де живуть поляки і яка була їхня історія,—про це знає Европа. Але Европа знає не тільки це. Европа ще й досі не може одвинути од погляду, що поляки це нація, яка стоїть на сторожі—волі. Якої волі?—спитати може читач. Своєї волі і—волі взагалі. Коли Росія уявлялась західною європейською, країною, в якій мало не на кожному кроці можна стрінути ведмеля, коли, здавалось, не було ніякої надії на який небуль поважний визвольний рух серед людности, що заселює великі простори російської держави,—то поляки, з їхньою завзятою боротьбою за своє національне визволення, з їхніми повстаннями, здавались Заходові справжньою передовою позицією проти російської реакції. З того часу справи переіменились і поляки втрапили фактичну монополію на боротьбу з реакцією, крім того і серед самих поляків може гостріше виявились такі симптоми, які можна однести куди завгодно, тільки

Щоб не загаювати справи, того ж дні я заїшов в думу через 1^{1/2} години вдруге. Тепер д. голова був тут, але знов прохав мене почекати кілька хвилин, посилаючись на якісь пильні справи. Невеличкий час я згодився ще чекати, але минуло 1^{1/4} години і я ані бачив д. голови, ані чув від нього ні переказу, ні скоро мому нарешті сподіватися з ним побачитись, ні найменшого вибачення за таке довге дождання—д. голова мабуть забувся і за мене, і за спільне діло. Дождати далі було б більш ніж досить для мене, навіть як для приватної особи, а я виступав в сім випадку яко представник двох земств, то вважав прямо неможливим і невідповідним гідности інституцій, яких я був представником, терпіти далі таке недбале відношення д. голови г. Київя.

Через те я звернувся до якогось добродія з служущих при київській думі, що сидів в тій хаті, де я, і прохав його переказати голові, що далі дождати не можу. Але тут я потрапив на дивовижне і зовсім несподіване для мене, як для земця, відношення.

Згаданий добродій пояснив мені, що я можу нагадати про себе голові тільки через кур'єра;—очевидячки він вважає «ниже свого звання» не тільки допомогти горожанину в тій справі, яку він має в управі, а навіть допомогти в сім і гостеві, яким, відповідно земським традиціям, безперечно був я в думі, як представник земства.

Зустрівши в київській городській думі такий дивовижний лід і таке неуживе відношення, як до діла так і до себе, я не вважав ділом можливим ще запитуватись переїти через канцелярські мури київської думи і мимовільно був змушений не турбувати більше д. голови, а приневоленим чекати, коли він сам знайде час та охоту згадати про нашу комісію і скликати її, хоч на превеликий жаль справа від цього загаялась дуже, бо 28—29 в Полтаві відбулись екстренні збори губерльського земства, які могли-б переглянути і ухвалити статут, як би він був вже затверджений д. київським головою, тепер же з ухвалою проекта полтавським земством, доведеться дождати довго, мабуть аж до очередних земських зборів, які звичайно одбуваються в ноябрі—декабрі.

З найбільшим поваженням
Вол. Леонтович.

ПО УКРАЇНІ.

— У Києві. Справа з українським клубом у Києві. 26 мая обдусили другі збори старшини київського українського клубу. За голову старшини обрано д. В. Леонтовича. Вибрано також господарську комісію і приурочено їй найняти квартиру (8—10 світлиць) з великою залуою, щоб одчинити клуб у другій половині місяця наступного. Затвержено бюджет клубу на рік.

— Арешт. 26 мая на Олександрівській вулиці агенти сисної поліції затримали двох молодих чоловіків. При трусі в кишнях у їх знайдено два аркуші, на яких записувались жертви на безробітних у Києві. На одному аркуші стоїть печатка з літерами «Р. К. П. Б.», а на другому: «Ревізіонний комітет безробітних просить жертвувати для піддержання родин безробітних». Затримані називались Затувольським і Леваним; їх посажено під арешт при польському участку.

— До переселення. Київський губернатор 26 мая одібрав від завідуючого пере-

Швейцарці—про українців.

(Д а л і *).

Щоб характеристика, яку дали нам, яко нації, швейцарські газети була більшим повно, я дозволю собі навести ще одну досить довгу цитату з газети «Bielert Tagblatt» (Biel), яка подекуди, хоч і повторює те, про що ми вже писали, проте часами не позбавлена й нового. «Bielert Tagblatt» пише: «...що до своєї внутрішньої влади, то українці—наскрізь пасивна, безмежно віддана своїй долі нація. Українець з справжньою азійською упертістю, тримається за свої традиції, тимчасом як поляк впливи, що доходять до нього з Європи, переінакшує і перероблює на свій кшталт. Український селянин має повільну і меланхолійну натуру,—навіть п'яницька його лісія натуру в собі риси справжньої трагедії. Що до польського селянина з Західної Галичини, то він належить до породи людей нестриманих, задиркуватих, заловолених з себе, і зрозуміло-звужливих; коли він віддається Бахусові, то він співає пісень повних гумору. Серед поляків виробилась аристократія і протилежність між шляхтою та селянином, між заможним та бідним—тут давня. Що до українців, то вони, навакпа, ніколи не спромоглись витворити з поміж себе аристократичну верству, і, ще зовсім недавно, українці, яко нація, були зовсім неорганізовані; тільки жорстокість, з якою польський пан гнітив українського селянина, безоглядне тиранство, з яким польське суспільство взагалі ставилось в Галичині до українців, страшні злидні, серед яких стогне український селянин—все це по малу-малу привело до розбудження українського народу. З середини минулого століття почали засновуватись національні українські товариства; було засновано трибуни української літератури (?), викликано до життя українські газети. Виробилась рухлива і злібна українська інтелігенція, освічений і спосібний клас українських уря-

довців, письменників, духовенства. Священник є природженим ватажком русинського народу. В йому єднається національний інтерес з релігійним, а що духовенство в українців некрутується переважно з своїх власних кругів, ті національні традиції серед українського духовенства надзвичайно міцні. В молодій українській літературі, що виникла в другій половині 19 століття, зненавист до поляків має свій хворобливий вираз. Найбільш з українських поетів є Тарас Шевченко, який вродився ще за панщини, і за часів свого дитинства та молодих літ сам, особисто, терпів весь той матеріальний та духовний гніт, що давив усіх крєпаків. З його поезій, як, напр., «Тарасова Ніч» та «Гайдамаки» говорять фанатична зненавист до польської шляхти. Цими власне мотивами Шевченко і влучив в саму душу свого народу; в 1861 році, на березі Дніпра, в супроводі великих національних українських демонстрацій, Шевченко висипано могилу. Вистріли Січинського показують, що в душі українця і досі живий і кличе до помсти той самий дух».

Читачеві, певно, впала в око в цитаті з «Maiser Wochenblatt» (див. «Рада» № 121) трохи «оригінальна» поезія з Шевченка... Спинила, певно, на собі увагу і звістка про «великі національні українські демонстрації» підчас висипання Шевченкової могилі... Ми не беремося рішати, як з дільних поезій Шевченка стала за прототип цього справді таки меланхолійного твору; не знаємо також, якими шляхами йшло створення звістки про український бунт на дніпровій березі,—скажемо тільки, що на просторі тих кількох десятків газет, що лежать у мене під руками, можна було б подібних курйозів знайти таки чимало. Наприклад, одна з газет (Brugger Tagblatt), очевидно плутаючись в цифрах, каже, що в Галичині проти 4 мільйонів українців стоїть 7^{1/2} поляків (як відомо читачам, у всій Галичині не більше 7^{1/2} мільйонів всєї людности). Друга газета, зазначаючи, що покійний Потоцький грозився вчинити українцям друге Берестечко, зразу ж пояснює, що Берестечком зветься те місце,

де поляки вирізали не більше не менше, як 40.000 українських дітів, жінок та дітей. (St.-Gallen Stadt-Anzeiger). Третя, вже цитована нами, одна з найсолідніших швейцарських газет Der Bund, висловлює свій думку, що українці, яко нація стоять далеко ближче до поляків, ніж до москалів; каже, що у нас навіть шрифот однокоренний з польським і т. и., і т. и. Можна ще було б знайти чимало доказів подібної «добривчестності» в українських справах, але треба признатись, що всі ці lapsus-и в значній мірі викопуюються досить добрим уживанням нашої національної назви. (Це ж таки не часто буває!). Галицьких українців всі газети звать одностогно русинами, (Ruthenen, les Ruthenes, італійські Ruteni), одначе, більшість газет вважали потрібним до цього додати, що русин—то все одно, що малоросіянин (Kleinrusse, Petit russe) і, що він складає одну націю з людьми, які заселюють південну і південно-західну Росію. Тут деякі повідомляли, що ця південна і південно-західна частина Росії звється Україною, але більшість прикладала слова «український», «Україна» для означення партії (!), яка свідомо прагне національного визволення. От, наприклад, величезна більшість газет звала «українцями», протилежно до москвофілів або «старорусинів», усі «молодорусинські» партії. Зазначаючи ганебне зрадництво москвофілів, газети характеризували українців, як людей, що домагаються, згідно з одним версією, поділу Галичини і, згідно з другою, більш розповсюдженою,—самостійної України. Саму назву «українець», «український» деякі газети догадалися висунути із цього домагаання... молдорусини, тоб то малоросіане, які домагаються самостійної України, і через те ще зуться «українцями». Так говорив з приводу цього вже раз цитований нами St.-Galler Stadt-Anzeiger.

Коли ми скажемо, що деякі газети, як напр. «Davoser Zeitung», подали досить докладні і, беручи загалом, доволі правдиві відомості, що до становища українців соціально-економічного та національного; коли ми додамо до цього, що в деяких

не до свободоловства. Але старе сяєво поляків, яко оборонців волі хоч і значно побило од пори, все ж таки додержалось і до нашого часу, щоб при нагоді трохи збити з пантелику якого-небудь газетного співробітника, або, може подарувати коли якого пруського юнкера. Може не мало пошкодила ця справа і репутація в Європі нас, українців; може не раз в значній мірі через неї про нас говорилось, як про варварів, які опирались визвольним рухам поляків, які,—хто зна—може загрожують своїм зарванством самій Європі. Національний шовінізм і груба консеквентність пруських юнкерів супроти польського панства в Познані останніми часами подекуди знов були трохи підновлені злинялий прапор свободоловної Польщі. Але, коли польська преса в усій львівській історії намагалась під-реслити і по всьому світі рознести тільки гвалт з приводу «українського дикарства» то, що до швейцарської преси,—вона з'уміла побачити в справі і другий бік. Всі газети заплімували одностогно польське хазинування в Галичині. Всі насильства над українською людністю, всі ці виборчі шахрайства з вічними кривавими жертвами, всі ці славновісні справи з галицькою освітою і взагалі, польська-шляхетська справедливність» в культурних справах східної Галичини, весь той економічний та всякий інший гніт, який доводиться терпіти галицькому українству од урядовання польської шляхти та бюрократії—все це знайшло собі цілком справедливу оцінку на сторінках швейцарських газет. (Кінець буде.) В. С.

Записки

Українського Наукового Товариства в Києві.

Книга I. Київ 1908 р. 160 стор.

Ціна 1 р. 50 коп.

Перед нами лежить перша книжка записок київського українського наукового товариства. Вже самий зміст книжки показує, що ми маємо діло з солідною науко-

* Див. «Рада» № 121.

селенською справою в Приморській області повідомлення, щоб оповістити людину, що для переселенців з Київщини в цій році призначено там 1600 душових земельних паїв. Ходоки для оброблення й зачислення цих паїв повинні прибувати в г. Никольськ-Усурійський, звідки вже їх буде поведено на призначені паї. Виражаються в подорож, кожний хлопчик повинен мати в кишені не менше 100 карб. грошей, бо в один бік тільки залізниця обходиться 30—35 карб. та харчі 18—20 карбованців.

Прохання селян. Селянські громади деяких повітів на Київщині (бердичівського, васильківського, уманського) клопочуться перед вищою місцевою адміністрацією, щоб їхні теперішні церковно-парафіяльні школи було перетворено в земські звичайного нормального типу. В своїх проханнях селянські громади заважають, що церковно-парафіяльні школи складаються кепсько; діти їх дуже часто скаржаться, що по цих школах не вистарчає для їх книжок, то що.

З Київщини. Пожежа цвяхового заводу. В Черкасах вночі проти 24 мая счинилася пожежа на цвяховому заводі. Завод згорів геть чисто. На пожежі спеклась одна пожежна коняка. Досі в Черкасах і так не мало було безробітних, а тепер і ще прибавилось після цієї пожежи.

Тяжко поранено. Цими днями в м-ку Златополі, чигиринського пов., поранено інспектора місцевої хлопчачої гімназії Живого. При виході з гімназії його хтось штовхнув. Він спершу не звернув був уваги на це, але трохи перегадав почув біль в боці, а прийшовши додому запримітив кров на одязі. Прикликано було зараз лікарів і вони констатували, що інспектора поранено ножем, і зробили йому перев'язку. Другого дня інспекторіві стало гірше і лікарі порадили йому зробити операцію. Виявилось, що поранено його з боку в живіт і розрізано кишку. Як кажуть лікарі, становище його небезпечне. За що це поранено інспектора—ще поки не розвідано.

З Поділля. Арешт. Вночі проти 21-го мая після трусу в Кам'янці-Подільському арештовано співробітника місцевої газети П. Коренфельда. Нічого невісного ці компромітуючого при трусі у його не знайдено.

Товариство Будневецької цукроварні купує собі при с. Криничному, летицького повіту, маєток з тієї землі, що купив буз селянський поземельний банк і тепер ліквідує.

З Чернігівщини. Бомба. „С. Ч.“ повідомляє, що один служивий на казенному горільничому складі в Новозибкові, д. Бойко, 2 мая одержав з пошти адресовану на його імя з накладоною платоною посылку. Коли ж потім в присутності сторонніх її було розкутано, то там побачили бомбу. Тепер з приводу цього ведеться пильне слідство.

З Полтавщини. Пожежа. В маьткун. Горчакова в перелазському повіті счинилася нещодавно пожежа, підчас якої згорів хлів і 19 коней. Кажуть, що пожежа ця сталась од неосторожності з огнем.

Украдено дівчинку. 22 мая в м-ко Білики, кобеляцького повіту, пішов на ярмарок з сусіднього села Подолу селянин Логвин, узавши з собою і 6-літню дочку. І от цю дівчинку, як повідомляє „П. Г.“, на ярмарку вкрали яксь невідомі люди.

Замангли дитину в одну ятку і звідти десь звинили.

Виграв справу. Вночі проти 21 мая з ст. „Сагайдак“, к.-п. залізн., вертався додому Ф. Наливайко. Він був у Миргороді на суді й мав при собі важливі документи, по яких йому присудили володіти певним класом землі. Тільки що він одійшов од станції, його хтось перестрів і, надавши, став однімати папери, а потім і одягу знімати. Наливайко зрозумів, що це крадія, і хотів перестривати, надавши, став однімати папери, а потім і одягу знімати. Наливайко зрозумів, що це крадія, і хотів перестривати, надавши, став однімати папери, а потім і одягу знімати.

З Херсонщини. Літні курси для народних вчителів. На лекції загально-освітніх наук, що мало на дуьці сього року влітку влаштувати „Общество взаимопомощи учащихся и учителей“ у Херсоні для народних вчителів, вже здобуто дозвіл. Курси ці почнуться з 5 люня й закінчатись 5 юля. Гроші (5 карб.) можна присилати А. А. Арсеневій—Херсон, повітова земська управа, або А. П. Сапожникову—Миколаїв, Олександрівська, 82.

До сьогорішнього врожаю. В багатьох районах херсонського повіту перепали гарні дощі і хліба трохи піджили.

Адміністративна кара. В Одесі тимчасовий ген.-губернатор постановив сімох майстерових місцевих головних залізничних майстерень за збирання грошей на революційні справи послати під арешт при поліції на три місяці, а потім ще вислати за межі Херсонщини й Бесарабії.

Українці в Америці.

Земляки в Бразилії. Нещодавно до Курітіби прибуло 278 емігрантів українців з Галичини. Емігранти від'їхали на колонію Бом Жардин. Маєт прибути ще 1000 емігрантів. До Парани приїждять тепер євреї з Росії. Приїждять багато голоти з інших станів бразилійських, а всі як законотрактантові робітники до залізничні Сан-Павло-Ріо-Гранде. Приїхало трохи самітних чоловіків і з України. Та, як пише курітійська українська „Зоря“, для Парани треба побільше хліборобських семей, щоб краще розвинути там хліборобство. Вибратися на заробітки до Парани нічого. Інженера Гурського, котрий привіз був робітників з Європи до залізничні Сан-Павло-Ріо-Гранде, мали ті робітники убити, бо не додержано їм обіцяної заплати.

Економічне життя України.

До справи об'єднання українських торговельно-промислових організацій. Раді товариства оборони і розвитку одеської промисловості цими днями подано доклад представників промисловості і торгівлі, що були командировані на 3 промисловий завод в Петербурзі. Поданою звідомлення про завод, досі не вийшло, значають, що скрізь, де довн тільки не входить в стосунки з представниками промисловості і торгівлі, вони помічали певну організацію з виробленою програмою і тактикою. І тільки українські громадські інституції не могли показати своєї організації, бо її немає. А це надзвичайно швидко відбивається на інтересах країни і коштує величезних грошей. Зважаючи на це докладчики пропонують раді товариства оборони і розвитку одеської промисловості Одесі саякати

об'єднати на раду, на якій би було намічено шляхи до загального об'єднання українських торговельно-промислових організацій, та було б утворено план діяльності, яка б привела промисловість України до з'єднаного органу, що допоміг би найкращому розвитку промисловості країни.

До збудовання залізничної колії Цвітково—Погребище. 22 мая у міністра доріг була дебатція від київського порайонного комітета. Депутація, зважаючи на необхідність збудування нової колії Цвітково—Погребище від залізничної, замість Цвітково—Фастов, прохала вжити заходів, щоб на зазначену колію було швидше призначено козтів і щоб цього ж року почати досліди з технічного та комерційного боків. Депутація зазначила, що нова колія, окрім того, що зробить полегшення для Фастова, ще буде обслуговувати величезний район Київщини, площею в 12.000 кв. верстогів з півтора мільйонами людности та 10 цукроварень.

Кримська сіль. В одеській гавані дрібкова кримська сіль продается по 15—16 коп. пуд; молюта—по 19—20 к.; дрібкова лимаска—по 12 коп. Приставка дрібкової соли в Криму все побільшується і за самий аріаль в одеський порт приставлено 769.000 пуд., тимчасом, як у марті було привезено всього 134.000 пуд.

Армарок. 3 20 мая у г. Балзі (на Поділлі) розпочався торговельний ярмарок. Офіційно на папери він титвється аж до 1 юля, а насправді цей ярмарок забирає не більше 5—6 днів. Головним чином продаються на юму вовна, худоба, шкура, вовна, льон і конопля. Козтів, літ 30—40 тому, цей балтський ярмарок робив мільйонні обороти й давав городу не мало користи. Але як проведено залізницю і ярмарок ще розбито на кілька других по довільних місцях: в Бірзулі, Ярмолівцях, Проскуріві то що, він і підлягає торговельній обороті з кожним роком все зменшується й прибуток од нього стає зовсім незначний. Цього року ярмарок зовсім невеликий: з'їхалось торговців і околиць поміщиків зовсім мало.

Забастовка. Наборщики з „Drukarni Polska“ у Кіаї (Проріана, 9), де друкується місцеве польська газета „Dziennik Kijowski“, 26 мая через непорозуміння з адміністрацією друкарні забастували. Другого дня число „Dzien. Kijow.“ не вийшло.

Кооперативний рух. Товариства потребителів на Поділлі розповсюджуються чим раз то більше. На 1 мая усього на Поділлі їх т-в було 104. На подільські повіти вони розпадались ось як: на кам'янецький повіт—12 т-в, на балтський пов.—8 т-в, на брацлавський—7, на вінницький—13, на гайсинський—6, на летицький—5, на літинський—4, на моголізький—13, на ольгопільський—8, на просянський—12, на умпільський—4 і на ямпільський повіт—12 т-в.

Останніми часами організувала у себе на оах потребителівська крамниця у Володимир-Карпівській сільській громаді, летицького повіту (на Поділлі).

Становище травосіяння на Поділлі, Волині й Київщині. В біжучому році, не зважаючи на негарні умови с.-х. руху, помічається збільшення площі, яку засівають травами. Поділля займає з цього боку досить видатне місце на Україні і посів трам на Поділлі збільшується з кожним роком. Почасти це пояснюється побільшенням числа роботої й лінійо худоби, почасті ж вихилом сезонування до більш раціональних систем хазяйнування. Вагаючи площу під траву побільшено у лівниському повіті біля 20 процентів порівняючи з минулим роком. В біжучому році трави

зійшли досить добре. Торг пасінням трам теж значно побільшується і впріє на 10 проц. за останні 5 років. На Волині це теж вже одвоювало собі право на існування. Останніми роками навіть селянє сіють конюшину (клеввер), арендатори теж сіють конюшину та в'язів з вісом. Зійшла трава добре. В Кіі вшідні трави сіють переважно по економіях, у селян же воно тільки починає розвиватись. За останні роки побільшення посівів трави дійшло до 25—30 проц., при чому де-які хазяйства збирають по 1000—3000 пудів насіння. В авенігородському повіті площа під траву в цій році зменшилась, бо довелось переосівати озими. В уманському повіті трави вийшли негаряд через холодну весну, а по де-яких місцевостях тарасанського, лпонецького та бердичівського повітів чимало посівів клевера й вимерзло.

З життя „Провіт“.

Київська „Провіт“ заборонено адміністрацією впорядити парашодну гулянку, що мала відбутись 2 юня.

Подільська „Провіт“. 1 юня сього року впріє в Кам'янці-Подільському на Новому Бульварі гулянку. Мета ці гулянки—здобути через неї грошей на збільшення засобів товариства.

З Одеської „Провіт“. Заборону української мови знято генерал-губернатором. В суботу 17 мая після довгої перерви було прочитано в „Провіті“ реферат на українській мові на тему: „Здобутки московської етнографічної комісії в записах народних пісень та музики“. Референт С. Шелухин сплиняв на тому занепали народної музики, який помічається скрізь, не тільки що на Україні, а також у Великої Росії, на Донщині то-що. Скрізь, на всьому просторі, народина після випрається новим напрямком творчости народного духа, а саме піснями фабрично-салдацького змісту, піснями, як відомо, часто безглуздими і по змісту, і по композиції. Нехтують народними піснями також і відомі російські композитори, на творчости котрих відбивається який завгодно вплив, тільки не народній. А тимчасом народні пісні своєю мелодійністю, як і природною, сказати б, кристалізованою чистотою свого змісту, могли б бути у великій пригоді і для самої вокально-музичної творчости, котра знайшла б для себе в них невичерпану скарбницю глибокої народної поезії та музики.

В кінці свого реферату С. Шелухин звернувся до публіки з пропозицією заснувати співочо-музичні товариства, які б збирали народні пісні і таким чином допомагали б відродженню народної творчости. Цим рефератом закінчилась серія рефератів, читаних у „Провіті“; влітку будуть функціонувати тільки читальня та книгарня.

На одному з засіданнів видаля (ради) ухвалено одкрити правильно з'організовану та постійну книгарню при „Провіті“ з виходом на вулицю. Досі продаж книжок робився тільки по серехах та по суботах, коли відбувались вечори, і через це для широкої публіки було невідомо існування цієї книгарні. Одиночній своєю книгарню ще й через те потрібно „Провіті“, що добути нову українську книжку по книгарні Одеси неможна. Для книгарні, як і за для інших потреб т-ва, теперішнє покращення „Провіті“ мале; рішено в-осени знайти більшу квартиру, де б можна було зробити й сцену для вистав драматичної секції. Це питання буде обмір-

ковуватися на надзвичайних загальних зборах т-ва в юні місяці.

В місцевій газеті демократичного напрямку „Одесское Обозрїние“ нещодавно уміщено листа до редакції д. Радецького, якого колись виключено було на загальних зборах з членів „Провіті“ за існування та наклепи не тільки на окремих діячів „Провіті“, а також і на все товариство. В цьому листі він знову добивається од „Провіті“ „правди“, котру вкуні з „свободою“ будім то вигнано з „Провіті“. Виділ постановив послати в газету „Одес. Обозрїние“ листа, де буде пояснено справжні причини виключення п. Радецького з „Провіті“.

ОСТАННІ ВІСТІ.
(Що телеграфу та з газет).

Державна Дума.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Засідання починається в 11 г. 20 х. Головою Хомяков. По докладом редакційної комісії приймаються й передаються в Державну Радю законопроекти: 1) про надання комісії при міністерстві народної освіти льгот по безплатній пересилці поштової кореспонденції; 2) про видачу з казни 14.637 карб. 60 коп. на оборудування тагарозької середньої восьмикласової технічної школи; 3) про заснування казначейств в с. Балакові, сам губ., на заводі в Нижньому Тагілі, перм. губ., в с. Павлові, ниж. губ., в с. Михайлівці, Донської області і в слободі Біловодську, харьк. губ., і про надання прав виконувати операції казначейства місцевому відділові державного банку в с. Юзівці, кат. губ.; 4) про заведення на рибинських пристанях окремих податків на утримання річної поліції і на інші потреби цю до судоходства.

Приймаються в першому і другому обміркуваннях і передаються в редакційну комісію законопроекти: 1) про призначення допомоги з державного казначейства експедиції для науково-промислових дослідів коло берегів Мурмана; 2) про заведення чотирьохштантних посад наставників при Череповецькій, Молодецьській, Несвіжській, Полоцькій, Поневіжській, Свислоській, Юр'ївській, Вайрамській, Новобугській і Преславській учительських семінаріях; 3) про побільшення штату управління Аму-Дар'їнського одділу; 4) про видачу грошей на будову і оборудування парового судна для мурманської біологічної станції.

В 12 год. 54 хв. об'явлено перерву. Засідання починається знову в 2 г. 8 х. В ложі міністрів военний міністр і помічник його генерал-лейтенант Поліванов.

Через обрахунок воєнного міністерства. Докладчик Гучков по викладі суті питання каже, що в нашій поразі, в поразці нашої воєнної слави, винна не армія, а наш центральний уряд і суспільство. Нашому військовій і його керівникам довелось провадити дві війни: одну з японцями, а другу з пєтербурзькими канцелярськими воєнного міністерства. Занадто пізно пригадало воєнне міністерство що ходить не о Корею, не про південну Манчжурію, а про воєну славу Росії, її гідність і існування. Другий гріх центрального уряду—це Портсмутський мир. Суспільство наше виявило себе не кращим урядом. Наше суспільство весь час впливало деморалізуючи на військo. Коли уряд при кінці вій-

воєю інституцією, яка ховає в собі живоносне начало, і обіцяє багато зробити для розвитку української науки.

В першій книзі записок уміщено, насамперед дві вступних статі: проф. М. С. Грушевського—„Українське Наукове товариство в Київі й його наукове відання“ та проф. В. Перетца—„Найближчі завдання вивчення історії української літератури“. Далі йдуть доклади: проф. М. С. Грушевського—„Господарство польського магната на Задніпрянні перед Хмельниччиною“, Б. Грінченка—„Пісня про Дорошенка й Сагайдачного“, проф. Олександра Грушевського—„Матеріали до біографії Костомарова“, Е. Тимченка—„Причини до української діалектології“, Івана Огієнка—„Історія української граматичної термінології“, та д-ра М. Галіна—„Про симуляції у хірургії“. Далі—маємо хроніку українського наукового товариства за другу половину 1907 року, з того часу, як товариство почало функціонувати.

Постійні читачі „Ради“ по части вже знайомі з життям нашого товариства та з загальним змістом читаних на зібраннях товариства докладів. Ми зупинимось тільки на перших двох статях професорів М. С. Грушевського і Перетца, бо статі ці мають особливий інтерес не тільки для спеціалістів, людей науки, а й для ширших кругів нашого громадянства. „Наука дуже довго була забороненою сферою для українства в Росії—пише проф. М. С. Грушевський. Уже звисний циркуляр міністерства внутрішніх справ 1863 року фактично обмежив українське слово в Росії самою белетристикою, а указ 1876 року зробив це ще більше категорично і рішучо. Наукові праці на українській мові в Росії не могли виходити, а сильні обмеження терпіло наукове досліджування в різних сферах українознавства навіть на якійсь небудь мові. Українці Росії, що заснували в 1873 р. спеціальну інституцію для розвитку української науки у Львові („Товариство імени Шевченка“), у себе дома, на своїм українським ґрунті позабавлені були цєю справою. Свої наукові праці на українській мові вони мусіли друкувати по російськи, стрічаючися при тім ще і з всякими об-

личезне практичне значіння. Ми говоримо про організацію в'їзду українських наукових діячів. На скільки такі в'їзди потрібні, видно хоч би вже з того, що у нас ще й досі, нащ, немає сталої орфографії...

Зупиняючися на діяльності товариства і, головним, чином на його видавничстві, М. С. Грушевський ставить йому нелегке завдання—вбудувати „розсипану хранилищу“ української науки, розбитої, розурюваної довгими часами репресії і заборон, безоглядного гніту і давлення всіх провів українського життя, а в тім і вільного розсліду минушости й сучасности українського народу,—зібрати навколо себе робітників, що не переставали працювати за часів лихоліття на різних частях наукової української ниви і викликати з поміж українського громадянства нові сили, охочі віддати свою енергію й здібности дослідам українського життя в минульній і сучасності та популяризації наукових результатів серед ширших кругів нашої суспільности.

Сіра, непроглядна мрака, що залигла тепер навкруги, закривши широкі перспективи, які були відкритися перед нашим громадянством, не приє—се правда—широким розмахом енергії в роботі науковій, культурній, так само як і суспільній. Але свідомість пекучої потреби культурних, наукових підвалин, відчута так сильно, так болучо в недовгий період громадянського оживлення, і в ці часи апатії, занепаду й зневіри повинна бути стимулом до інтенсивної запопадливої праці.

Певний інтерес для широкої публіки має і стаття проф. В. Перетца: „Найближчі завдання вивчення історії української літератури“. Автор починає з констатування того факту, що молоді українська дуже мало цікавиться своєю літературою і старою і новою. „Нещодавно академик і проф. Істрин—пригадує проф. Перетца,—одповідаючи д-ру І. Франкові, коли той вивчав його в великоросійським шовнінстві, дав декілька характерних призначень; він писав... „когда открывалось в Одессе—при историко-филологическом обществе византийско-славянское отделение, я призвалъ присконовенныхъ людей изучать ма-

лорусскую литературу, но ува—никто до сихъ поръ не откликнулся. Да, ея не изучаютъ. Малорусские журналы наполнены статьями по XVI—XVII вѣку, но ни древній періодъ, ни болѣе новыи не находятъ себѣ, за ничтожными исключениями, серьезныхъ изслѣдователей“. Досвід самого проф. Перетца показав, як трудно налажується робота по історії української літератури.

„Лекції по історії української літератури“, про які він був сповістив у пєтербурзькому університеті в 1890 роках, не відбулися, бо слухачів забракло; праця його в київському університеті—притягла до вивчення української літератури дуже невеликий гурт... Що до причин цього з'являча то академик Істрин дає таку відповідь: „Причина лежить вове не вь политическомъ положеніи Малоросіи, на которое любяте ссылаются украинцы, а вь томъ, что съ одной стороны, иныя не умѣютъ изучать, съ другой—еще не ясно, что изучать“. Не заперечуючи значіння політичних обставин, що денационалізували і денационалізували верстви української інтелігенції, і що одривають талановитих людей від рідного народу і від того, щоб його студіювати, проф. Перетца теж надає чимало ваги останнім двом причинам. „І справді,—каже він—не досить одного глибокого й широго занулення до свого рідного,—треба ще мати де-які технічні способи наукового досліду, уміння критично важити джерела і підручники, треба виробити певну наукову дисципліну розуму, без якої навіть великий творчий хист, що посилає найбагатчий матеріал, може стати тільки занятим оповідачем—не більше.“

За другу причину, що гальмує розроблення питань з історії української літератури, академик Істрин вважає невиснаєність самого матеріалу. І тут повторюється те на більшу міру те з'являє, що знати студіюючи літературу російську. Матеріал не тільки не класифікований і не виданий, але навіть мало відомий. І невміння студіювати історію української літератури і мала цікавість до неї виясняються, на думку проф. Перетца, також і в звязку з малим інтересом нашого часу до філологічної праці взагалі

і до праці над рідною філологією особливо. Майже всі досліди в цій справі тепер доводяться починаючи з початку, з чорної, невидної роботи, що на перший погляд вимагає далеко більше працьовитости і старанности, ніж хисту та окриленого льотом фантазії натхнення.

Проф. Перетца намічає в загальних рисах ту роботу, яка дождає членів філологічної секції товариства. Як ми уже згадували—перша книга „Записок“ містить в собі дуже багатий науковий матеріал. Тут представлені своїми докладами майже всі секції, що зараз функціонують при товаристві. З праць членів секції природничої звертає на себе увагу доклад д. Галіна: „Про симуляції у хірургії“. Окрім сього спеціального інтересу доклад цей цікавий ще й взагалі з боку розроблення української термінології.

Перший рік життя нашого наукового товариства показав, що воно стоїть на справжній дорозі і вспіло заінтересувати не тільки українське громадянство, а й людей, що до цього часу скептично дивилися на українську науку. Безперечно, що, маючи під собою гарний ґрунт, молоде товариство де далі, то все більше буде розвиватись, а печатною організацією товариства „Запискам“, в яких друкуються ті доклади, що читались на зібраннях товариства, і так заінтересували громадянство, можна пророкувати успіх і великий круг читачів.

Російське громадянство здебільшого не знає українського життя ні сучасного, ні минулого. Це дає змогу таким „авторитетам“, як Флоринський з Ко, сїяти всякі непевні й неправдиві гадки про українство і тим баламутити людей.

Але справжня наука прольє свій світ на тенденційні вигадки наших „патріотів“ обрусителів. І з цього боку роль записок наукового українського товариства у Київі дуже велика.

Зверхній вигляд першої книжки записок робить як найкраще вражіння. 2.

ни намагався виправити свої помилки, то суспільство до кінця вело свою шкідливу політику. Розуміється, ці дві умови не можуть сховати від нас серйозних дефектів, що панували в війську. Дефектом був і вищий склад війська, що взяв у свої руки провадження війни. І до сього часу, не дивлячись на науку минулого, в складі команди панує, як і перше, безладдя. Суспільні, семіові зв'язки, однакшництво, соборність і т. и. Характерно, що два великих військових таланти, що висулила минула війна, належали до заборонованих елементів, і потрібен був іспит війни, що не дає можливості помилитись, щоб їх висунути. Другим злом являється непомірний зміст некомплектів офіцерських чинів. Правда, матеріальне становище їх таке, але, по початку Государя Імператора, не пізніш осінньої сесії буде внесено законопроект про збільшення жалювання офіцерів і, без сумніву, ми його ухвалимо. (Оплески в центрі і зправа). Другою причиною виходу офіцерів з армії є неможливість на старість добитись забезпеченого матеріального і службового становища. Найсправедливішим було б предоставлення прав армейським офіцерам таких самих, як і гвардейським. І було б дуже бажано, щоб міністерство почало зрівнювати в правах офіцерів гвардії і армії. Коли змінювався державний лад—повинні змінитись режим у війську. Хапство в військовій більш не повинно бути. (Вигук: «браво, браво!»). Треба зауважити, що воєнне міністерство після війни намітило багато необхідних реформ, і треба признатись, що взагалі шляхи реформ правильні. (Промова не скінчена).

За кордоном.
ТАВРИЗ, 26. Єсть відомості, що між Козвином і Тегераном перервано телеграфні зносини по всіх проволках.
„Local Anzeiger“ сповіщає, що Меджіліс, довідавшись про таємничу втечу шаха на дачу, послав до його листа, що коли він поїде за кордон, то Меджіліс вибере другого шаха. Шах відповів, що вийхав спочити і що вернеться незабаром, щоб працювати разом з Меджілісом.

Бібліографія.
Г. Ясинський. Дід Хведор. Оповідання. Київ. Стор. 8 ч. ?
Книжечка д. Ясинського, убога з зовнішнього боку, не менш убога і своїм змістом. Це не оповідання, навіть не ескіз,—а звичайна репортёрська замітка з провінційної газетки. Оповідання в ній про тюремного доглядача, діда Хведора, який, побачивши з тюрми візи з сіном, надумав покинути свою службу. Автору зовсім не вдалося змалювати ні обставин життя тюремних доглядачів, ні психології діда Хведора, ні налати оповідання якої акції. Тому все воно вийшло примітивним, сухим переказом вигаданої події, який, на нашу думку, не зможе зацікавити навіть читача з найменшими вимогами і безпечно нічого не додає до української белетристичної літератури.

Нові книжки, надіслані до редакції.
Редакція прохає ш.п. авторів і видавців заохилити свої видання на рецензії. Останні містяться в газеті незабаром після одержання книжки. Рецензії нових книжок містяться в газеті щотижня.

— Архипенко С. Будова вулика Дадана. (З портретом, 2 кольоровими таблицями і 29 малюнками в тексті). Видання час. „Українське Бджільництво“ у Петербурзі. 1908. Ч. 10. К. стор. 21.
— Залізник Микола. Велика селянська війна в 1525 р. (3 історії віцецьких селян). Накладом автора. Львів. 1908. Ч. ?
— Марнович Д. Іван з Буджана. Шматок. Видання тов. „Просвіта“ у Києві, р. 1908. Стор. 24. Ч. 4. К. № 18.
— Іого-ж. На Вочому хуторі. Опов. Видання тов. „Просвіта“ у Києві. (Видано з фову Б. Грінченка). 1908 р. Стор. 16, ч. 3. Коп. № 18.
— Левицький Модест. Забув. Щастя Пейсаха Лейдермана. Опов. Видання тов. „Просвіта“ у Києві, р. 1908. Стор. 24. Ч. 4. Коп.
— Корольов В. Як годувати худобу. (3 5-ма малюнками). Видання тов. „Просвіта“ у Києві, р. 1908. стор. 64. Ч. 10. Коп.
— Руська письменність. V, 1. Твори Тараса Шевченка. Том Перший. Видання тов. „Просвіта“ у Львові (від редакції Юл. Романчука). Стор. 543. В оправі 1 кор.
— Руська письменність. V, 2. Твори Тараса Шевченка. Вид. тов. „Просвіта“ у Львові, р. 1907. Стор. 532. В оправі—1 кор.
— „Українська Муза“. Поетична антологія (Шевченко, Забіла, Петренко, Афанасьєв, Куліш, Щоголіє, Макаровський, Александров Степан). Вип. 2 у Києві 1908 р. стор. 130—225, ч. 25. К.
— Ukrainische Rundschau Nr. 5. P. 1908, стор. 222—276.

Театр і музика.
— Українська трупа д. Матусяна, що пробуває завжди в Сибірії, грає зараз у Тобольську.
— Статистика паризьких театрів. За 1907 рік усі паризькі театри мали збору 45.753.048 франків. Після весняної виставки 1907 року,—це найкращий сезон з боку фінансового.—Велика паризька опера мала валого збору 3.217.324 франки; „Комедія франц.“—2.293.340; „Ком. опера“—2.562.831; театр „Амбігу“—599.030; театр „Антуана“—763.790; „Шатле“—1.318.200; „Режан“—1.051.811; театр „водівіль“—1.055.247; „Сен-Марте“—1003.597 і т. д.

ДОПИСИ.
(Од власних кореспондентів).
СЕЛО ЛІПКИ, сквирського повіту (на Київщині). Найбільше лихо наше—пожежі. Торік в-осени й зімою, то дня не було такого, щоб хтось не погорів. Люди цілими ночами не спали; кожен дожидав, чи не його черга прийшла горіти. Хто підпалював, так і не знаємо. Говорили на одного тутешнього божовільного чоловіка, але виявилось, що як були пожежі, то його й на селі не було. Вгадували же на стражника, але все те звичайні сільські плетки, в яких правди не доберешся. Досить того, що цілі кутки вигорили, по кілька десятків хат. На весні пожежі були спинились, а це знов почалося. Проти Вознесення вночі згоріло три хати, та ще так, що люде на силу встигли з огню вихопитись, а одна жінка так попеклась, що певне й не виходиться. Після вже хазяїн знайшов підкинутого листа, в якому печатними літерами („цивілізація“ й до нас дійшла!) написано, що як тільки вийде дочка заміж, то все обійсть з димом піде. На підставі цього листа думають, що підпалив котрийсь із парубків, що женихався з дочкою хазяйською, та взяв гарбуза. Бідалий чоловік погорів оце вже вдруге. Левде встиг

зіп'ясти хатину після осінньої пожежі, як нове має нещастя.
Надії на врожай дуже у нас малі. Торік осінь була посушлива, то довелось озимину сіяти просто в суху землю, так що здебільшого навіть не похосидило. Багато людей перепересівало на весні яринною та буряками, але дощу нема та й нема. Як же посуха постоїть хоч з тиждень, з два, то все пропаде. Хліб страшенно дорогий, а заробітки по економіях мизерні. Голод насувається на нас. Вже й так два роки поспіль не вродило, а вже як і цього року те саме буде, то хто зна, що й робити. Хоч пакуйся мовляв, та й на Кубанські степи, чи ще куди там...
Масмо ще мороку з поштою. Газети й листи забирають з пошти до волости і там більша половина пропадає, або йде на цигарки волостним. В сусідньому селі, Кривому, дістають люде „Радю“, то жалюється, що приїде оце один номер, а потім кілька день то вже й не жди нічого. А це стріваю одного чоловіка, хвалиться, що ніс волосний газети „та—спасибі—й мені одну дав“. Так не розбираючи, кому чию газету, аби на цигарки було. Просто хоч і не передплатай нічого!

СМІЛА, черкаського повіту (на Київщині). 19 мая вдень в присілку м. Сміли коло смілянського цукроварного заводу сколяса така подія. Літній вже чоловік—робітник Назаренко, прийшовши додому, побачив, що до його жінки прийшов його знайомий сторож з цукроварного заводу—Капинос. Недовго думаючи, Назаренко пішов і покликав двох сусідських парубків і з ними пішов у хату. Побачивши їх, Капинос сховався на під, а жінка сховалась у другій кімнаті. Назаренко з парубками, щоб як-небудь дістати Капиноса з печі, почали кидати на нього полінами. Коли вже один парубок тля його з печі за ногу, він повернувся і вистрілює з револьвера. Куля влучила Назаренкові в живіт і він упав. Парубки, побачивши револьвер, полякались, а Капинос, користуючись цією нагодою, кинувся втікати. Надворі він ще одстрілювався, бо за ним гнались парубки.
Того ж таки дня поліція арештувала Капиноса і Назаренкову жінку. Назаренка одправлено в лікарню.

НОВЕЛЬ (на Волині). Поселак в ковельському повіті було дуже багато намножились відділи „союзу руських людей“. Останніми часами ці відділи почали чогось зникати. На це звернули увагу ті, кого це болить, і почали метушитись. Річ в тім, що в де кого з місцевих „союзників“ давно вже сидить в голові „ідея“ звити своє кубелечко в Ковель; догадуючись, мабуть, що це їх Бог мозком обділяв, їм прийшлося посилати Ідного „союзника“ до Крушешана, щоб хоч він як небудь їх навіть на розум, та й з цього нічого не вийшло. Не поталанило також і архимандритові Віталієві, котрий також навідувався в Ковель. Тільки за це діло звязав протоєрей Мельсевич. Він кожної неділі намовляв ковельців записуватись в „союз“ і що-разу не забуває вилаяти євреїв.
В залізничних майстернях також „працюють“ якісь „союзники“, але цім добродіям ще більше не щастить; певно, що з їхньої „праці“ нічого не буде.

Календарні відомості.
Середа, 28 мая. Св. Микити спов., Ігнатія. Сх. сон. 3 год. 49 хв., зах. сон. 8 год. 10 хв.

Залізничні поїзди.
(3 18 априля 1908 р.)

Напрямок	№ поїзда	Одходить з Києва	Прибуває до Києва
Південно-західна (Юго-Западна) залізниця.			
Кур'єр. І, II кл. Одеса, Кишинев, Сісавет	19	9.00 х.в.	2.9.45 х.р.
Кур'єр. І, II клас. Брест, Варшава	9	7.10 х.в.	10.1.03 х.р.
Почтов. І, II, III кл. Одеса, Брест, Віаосток, Гравено, Умань, Новоселци	3	9.15 х.р.	4.9.00 х.в.
Почтов. І, II, III кл. Сарни, Ковель, Варшава	3	12.25 х.д.	4.7.50 х.в.
Ласаж. І, II, III кл. Одеса, Умань, Новоселци	5	12.30 х.в.	6.6.15 х.р.
Ласаж. І, II, III кл. Бердичів, Радзівилів, Відень	11	8.25 х.в.	12.10.26 х.р.
Ласаж. І, II, III кл. Одеса, Волоочисль, Відень	7	9.35 х.в.	8.8.15 х.р.
Мішан. II, III кл. Одеса, Брест	15	7.25 х.р.	16.7.35 х.в.
Ласаж. І, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаєв, Сісавет.	19	10.50 х.р.	20.5.59 х.в.
Почтов. І, II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаєв, Сісавет.	17	11.20 х.в.	18.7.15 х.р.
Ласаж. І, II, III кл. Брест, Віаосток, Гравено	13	12.05 х.п.	14.6.56 х.р.
Мішан. І, II, III кл. до Білої-Церкви, Ольшаниці	27	5.00 х.д.	28.9.28 х.р.
Ласаж. І, II, III кл. Сарни, Ковель, Варшава, Віаоль, Петербург	5	11.50 х.в.	6.7.51 х.р.
Мішан. IV кл. Київ, Одеса, Брест, Знаменка	31	9.53 х.в.	32.1.10 х.д.
Ласаж. І, II, III кл. Фастів, Знаменка, Катеринослав, Севастополь та Ростов надону	21	8.20 х.р.	22.9.55 х.в.
Швидкий товар. IV кл. Сарни, Ковель	31	10.14 х.в.	32.7.40 х.р.
Швидк. товар. IV кл. Київ, Маши	43	4.20 х.д.	40.9.15 х.р.

Московсько-Київ-Вороніж. залізниця.	Швидк. І, II, III клас. Москва	2	11г.45х.р.	16г.10 х.в.
Почтов. І, II, III кл. Москва, Курськ	4 <td>1г. нощ.</td> <td>3г. р.</td> <td></td>	1г. нощ.	3г. р.	
Ласаж. І, II і III кл. Курськ	4b <td>11 г. в.</td> <td>3b 7г.30 хр</td> <td></td>	11 г. в.	3b 7г.30 хр	
Ласаж. І, II, III кл. Курськ, Москва, Воронеж	6	12г.20 х.д.	5 г.25 х.д.	
Ласаж. І, II, III кл. Курськ, Воронеж, Харків, Петербург	8	11г.30 х.в.	7 г. р.	
Київ-Полтавська залізниця.				
Почтов. І, II, III кл. Кременчук, Полтава, Харків	4	12г.15 х.в.	3 г.10 х.р.	
Швидк. І, II, III кл. Полтава, Харків, Лозова, Ростов, Севастополь	2	8г.12 х.в.	19 г.40 х.р.	
Тов.-пасаж. II, III кл. Полтава, Харків	6	11г.25 х.р.	5 г.48 х.в.	

Редактор **М. Павловський.**
Видавець **Є. Чупаленко.**

Оповідки.

Студ.-природ. зн. нові мови і математику шукає уроків на виїзд. Адрес: Стрілецька, 1-а, кв. 14. Я. К. 3-218-4

Піаніно продається випадково дуже дешево. Ціна 150 карб. Адреса: Київ, Бульвар Кудр. 7, кв. 5 В. Г. 10—169—16

ПРОДАЄТЬСЯ НОВА КНИЖКА: ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСІ.
Написав **Микола Аркас.**
До друку виправив **В. Доманицький.**
Стр. 384, I—XVI вел. формату, 4 таблиці родоводів і 9 карт Української землі (од 2—6 фарбами мальовані). 210 великих малюнків і портретів: князів, гетьманів та наших діячів українських, та з життя України.
Ціна: на звичайній папері—1 р. 50 м., на гарному папері, у артистично намальованій в кольоровій обкладинці (5 фарбами)—3 р.
Головний склад видання в Українській книгарні (бульв. Київ. Стар.) у Києві, Безаківська, 8. 6-46-24

УКРАЇНЬСЬКА КНИГАРНЯ
Літературно-Наукового Вістника
У Києві, Прорізна вул., 20.
Має на складі видання Львівської Видавничої Спілки, Наукового Товариства, Проф. М. Грушевського по історії України і українському питанню, а також видання російські на українській мові.
Там же можна купувати комплекти Л.-Н. Вістника за попередні роки. 6—66—25

КНИГАРНЯ „ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСТНИКА“
Має на складі всі українські книжки.
ПОСТУПИЛИ НА ПРОДАЖ:
Руська історична бібліотека.

- Т. I. ст. Качала. Коротка історія Русі. Тернопіль. 1886. 8°, ст. 168. Осібно не продається.
- Т. II. М. Костомаров. Історичні монографії, т. I. Тернопіль, 1886, 8°, ст. 231, ч. 2 карб.
- Т. III. Д. Іловайський. Книжний період України-Русі до смерті Волод. Мономаха, т. I. Тернопіль, 1886, 8°, ст. 222, ціна 1 карб. 60 коп.
- Т. IV. Іловайський. Книжний період України-Русі до князювання Данила Галицького, т. II. Тернопіль, 1886, 8°, ст. 247, ціна 1 р. 80 коп.
- Т. V. М. Смирнов. М. Дашкевич, Др. I. Шараневич. Монографії до історії Галицької Русі. Тернопіль, 1886, 8°, ст. 196, ціна 1 р. 50 к.
- Т. VI. В. Антонович і Д. Іловайський. Історія Великого князівства Литовського, від найдавніших часів аж до укладу удільної системи в Литовській Русі. Тернопіль, 1887, 8°, ст. 207, ч. 1. р. 60 к.
- Т. VII. Ів. Линиченко. Суспільні верстви Галицької Русі XIV—XV в. Львів, 1899, 8°, ст. 268, ціна 1 р. 60 к.
- Т. VIII. Розвідки про церковні відомості на Україні Русі XVI—XVIII в. О. Левицький і В. Антоновича. Львів, 1900, 8°, ст. 162, ч. 1 руб.
- Т. IX. М. Костомаров. Історичні монографії, т. II. Б. Хмельницький, часть I. Тернопіль, 1888, 8°, ст. 199, ч. 1. р. 60 к.
- Т. X. М. Костомаров. Історичні монографії, т. III. Б. Хмельницький часть II. Тернопіль, 1888, 8°, ст. 194, ч. 1. р. 60 коп.
- Т. XI. М. Костомаров. Історичні монографії, т. IV. Б. Хмельницький, часть III. Тернопіль, 1889, 8°, ст. 181, ч. 1. р. 60 к.
- Т. XII. М. Костомаров. Історичні монографії, т. V. Б. Хмельницький, ч. IV. Тернопіль, 1889, 8°, ст. 182, ціна 1 р. 60 к.
- Т. XIII. М. Костомаров. Історичні монографії, т. VI. Гетьманування Івана Виговського і Юрія Хмельницького. Тернопіль, 1891, 8°, ст. 284, ч. 1. р. 60 к.
- Т. XIV. М. Костомаров. Історичні монографії, т. VII. Руїна. I. Гетьманування Вруховецького, Тернопіль, 1892, 8°, ст. 152, ч. 1. р. 40 к.
- Т. XV. М. Костомаров. Історичні монографії, т. VIII. Руїна II. Гетьманування Мамогрішного. Львів, 1893, 8°, ст. 127—4, ціна 1 р. 80 к.
- Т. XVI. М. Костомаров. Історичні монографії, т. IX. Руїна. III. Гетьманування Самійловича. Львів, 1894, 8°, ст. 216, ч. 1. р. 50 к.
- Т. XVII. М. Костомаров. Історичні монографії, т. 10. Гетьман Мазепа, ч. I, Львів, 1895, 8°, ст. 198, ч. 1. р. 50 к.
- Т. XVIII. М. Костомаров. Історичні монографії, т. 11. Мазепа, ч. II. В додатку: останні часи козаччини на Правобережжю. Монограф. В. Антоновича. Львів, 1896, 8°, ст. 296, ч. 1. р. 80 к.
- Т. XIX. Розвідки про народні рухи на Україні Русі в XVIII в. В. Антонович. Розвідка про Гайдамаччину. Його-ж. Уманський сотник Ів. Гонта. О. Єфименкова. Турбаївська катастрофа. Др. Ю. Целевич. Опрішки. Львів. 1897, 8°, ст. 296, ч. 1. р. 80 к.
- Т. XX. Я. Шульгин. Начерк Коляшанина підставі виданих і не виданих документів. Львів, 1898, 8°, ст. 220, ч. 1. р. 50 к.
- Т. XXI. Ів. Новицький. Розвідка про селянство на Україні Русі в XV—XVIII в., ч. I. Львів, 1901, 8°, ст. 220, ч. 1. р.
- Т. XXII. М. Владиславський-Буданов. Розвідки про селянство на Україні Русі в XV—XVIII в. О. Лазаревський. Українські Посполиті. Львів, 1902, 8°, ст. 270, ч. 1. р. 50 к.
- Т. XXIII. М. Владиславський-Буданов. Розвідка про міста і міщанство на Україні Русі в XV—XVIII в. Німецьке право в Польщі і Литві, I—IV, Львів, 1903, 8°, ст. 176, ч. 1. р. 50 к.
- Т. XXIV. Розвідки про міста і міщанство на Україні Русі в XV—XVIII в. М. Владиславський-Буданов, В. Антоновича і В. Вагалія. Львів, 1904, 8°, від ст. 177 до 426. ч. 1. р. 50 к.

Студ. унів. багато літ прак. пропонує вчити малих дітей за невелику плату. Адр. Почт. ящ. 185. 5-216-6

„ПРОСВІТА“
у Києві.

- 1. Драгоманов В. Про українських козаків, татар та турків. З додатком про життя Драгоманова. Ц. 8 коп.
 - 2. Земельна справа в Новій Зеландії. Переклада М. З. Ціна 2 коп.
 - 3. Левицький М. Як рятуватися при надлих випадках та каліцтвах. Ціна 3 коп.
 - 4. Календар „Просвіти“ На рік 1907. Ц. 15 коп.
 - 5. Загірня М. Як визволялися Північні Американські Штати. Ц. 15 к.
 - 6. Дорошенко Д. Оповідання про Ірландію. Ціна 8 коп.
 - 7. Загірня М. Страшний ворог. Книжка про горілку. Ціна 5 коп.
 - 8. Ів. Франко. Ліси та пасовиська. Ціна 3 коп.
 - 9. Грінченко Б. Про грім та блискавку. Ціна 4 коп.
 - 10. Капельгородський П. Українці на Кубані. Ціна 5 коп.
 - 11. Грінченко Б. Братства і просвіта справа на Вкраїні за польського папування до Богдана Хмельницького. Ц. 5 коп.
 - 12. Календар „Просвіти“ на рік 1908. Ціна 25 коп.
 - 13. Весела, стін. олірня. календар на рік 1908. Ц. 50 к. (Розпродаво).
 - 14. Іваніцький Б. Ярн та пісні. Ц. 4 к.
 - 15. В. Лукевич. Перека. П. Є. Сем'я у звірів, пиль, комах, риб та гадів. Ціна 10 коп.
 - 16. Гр. Сьобочний. Морські огні. Про маяки та про життя на їх. Ціна 5 к.
 - 17. Б. Грінченко. Про пустині. Ціна 8 коп.
- ІНШІ КНИЖКИ:
Статут Товариства „Просвіта“ у Києві, заснованого в пам'ять Т. Шевченка. Ціна 5 коп.
Темі для книжок. Виробила видавничка комісія Товариства.
Звідоження Товариства „Просвіта“ за рік 1906.
Склад видань у Товаристві „Просвіта“ у Києві, Троїцька площа, Народний дім і в Українській книгарні, Безаківська, 8. 0—110—52